

Історико-краєзнавчий нарис

З вірою в Україну

Коли у 1908 році було весілля у Юхима Самуїловича Горкуна, то півсела односельчан і хуторян зійшлося подивитись, яку наречену привіз Юхим із села Блудів. І дійсно наречена мала неабияку вроду, та ще й до того приїхала у село Крилів у білому вельоні, якого ніхто до того часу з наречених не одягав. У той час очевидці казали: – Яка гарна молода пара, дай їм Боже щастя.

І дійсно було щастя у молодій Горкуновій сім'ї. Подружжя завзято працювало в домашньому господарстві, побудували нову хату, гарно обробляли поле, від любові народжувались діти, і було їх аж дев'ятеро – сім синів і дві дочки. У сім'ї був завжди дотепний жарт, гарна українська пісня, шанобливе ставлення до батьків, релігійних свят та православної церкви. Більшість дітей тягнулися до книжки, освіти, народного мистецтва.

Поруч їхньої хати протікала невеличка річечка, береги якої весною вкривались зеленою травою,

яким потрібно було справлятися, догляд за старими батьками, годування та виховання дітей.

У 1915 році в Крилів прибув гарнізон російських солдат – карасирів. Їх розмістили в окремих сільських хатах, в тому числі і у хаті Блудовцових.

Російські солдати невдячні були за гостинність Марини Андріївни, грубо поводилися з нею та ображали, насміхалися з української мови.

Коли розпочиналися революційні події в Російській імперії та в Україні, виснажений війною Юхим Самуїлович повертається додому. Напевно з цього часу в свідомості подружжя зародилась думка негативного ставлення до російської політики.

У середині 30-х рр. ХХ ст. у с. Крилів приїжджає працювати сільським регентом Микола Васильович Брюховський – син священика із Галичини. Микола Васильович закінчив вищі класи гімназії, мав намір виїхати у Чехословаччину для навчання в українській господарській академії, але не дістав дозволу від польських

ні стосунки, а між дочкою Марією Юхимівною та Брюховським – непрості взаємини, які переростають у велике кохання. Відбулись заручини, але весілля так і не справили через складні політичні процеси, які відбувалися у нашому краї.

У період голодомору 1932-1933 рр. Брюховський з Платоном Юхимовичем, Марією Юхимівною та іншими просвітянами намагалися надати допомогу у голодуючих селах Хмельниччини: Киликиєві, Клепачах, Довжках, збираючи продукти, таємно переправляючи їх через радянсько-польський кордон.

Із вступом радянської влади у вересні 1939 р. просвітяни на чолі з Миколою Васильовичем намагались створити самооборону, тому що вважали, що більшовицька влада набагато гірша польської. Будучи членом ОУН, Брюховський відібрав 15 сміливців-крилівчан для вступу до цієї організації. У березні 1941 р. 15 просвітян-оунівців були заарештовані органами НКВС, в тому числі і син Юхима Самуїловича, Платон. Щоб уникнути репресії від радянської влади, Платон деякий час переховувався у найстаршій сестри Параски на вулиці Підлісок, там, можливо,

Юхим Самуїлович
Горкун

різновидом польових квітів та плакучими вербами. До вербної неділі віти верби чоловіки різали для освячення у церкві. Улітку ввечері тут збиралось багато парубків, дівчат – співали, танцювали, веселились. А вдень біля старовинних дерев бавились діти. Восени жінки білили полотно. А взимку на Іордан односельці вирубували хрест із льоду і отець Олександр Корчинський завжди освячував воду.

Згодом сім'ю Горкунів почали називати Блудовцями. Напевно, через авторитет дружини Марини Андріївни, яка була родом з села Блудів. У їхній хаті збирались найавторитетніші люди села: сільський священник, староста, вчителі та інші, як в той час казали, достойні люди. Напевно, тоді для молодого подружжя здавалось, що ті найкращі побажання на весіллі – здійснилися. Та згодом сімейне щастя порушилось. Прийшла Перша світова війна. Юхим Самуїлович був призваний до лав Російської армії. Проїшовши коротку військову муштру, після якої був відправлений на фронт. Війна виснажувала здоров'я Юхима Самуїловича. Важкі часи настали для дружини Марини Андріївни. Туга за чоловіком, воєнні пережитки, велике домашнє господарство, з

властей. Тому, закінчивши гімназію, маючи абсолютний слух і гарний голос вступає вчитись на регентські курси, по закінченню яких розпочав трудову діяльність у Крилівській церкві Іоанна Златоуста. Був знайомий із Уласом Самчуком. За короткий час Бруховський створив найкращий церковний хор на Кореччині, заслужив великий авторитет серед крилівчан.

Між сім'єю Блудовців і Миколою Васильовичем виникають дружні стосунки. Молодий регент часто бував у них вдома. У свою чергу сім'я Горкунів завжди відвідувала храм, співали в церковному хорі, а найменший син Василь у церкві читав «Апостол», маючи природній ораторський голос та талант до читання Святого Письма. Микола Васильович створив не тільки найкращий церковний хор місцевого значення, а ще був організатором сільської «Просвіти». Просвітяни вивчали «Кобзар» Т.Г.Шевченка, співали «Молитву за Україну» М.В.Лисенка, гімн «Ще не вмерла Україна», розучували українські п'єси, вишили тризуб. Одним із найактивніших просвітян був син Юхима Самуїловича – Платон.

Між Миколою Васильовичем та Платоном Юхимовичем виникають друж-

проводив останні зустрічі з коханою дівчиною Агафією Мороз, яку на той час крилівчани і навколишні села обрали депутатом Національних Зборів Західної України. Але не судилось їм бути в парі. Через деякий час НКВДисти схопили Платона, коли той хотів зайти до рідної хати. Агафія загинула в 1943 р., до цього часу її могила невідома.

Спочатку просвітян – оунівців вивезли до Рівненської в'язниці, але з наближенням німецьких військ у 1941 р. відправили в Астрахань до таборів смерті, де майже всі загинули у 1942 році.

У період німецько-фашистської окупації сини Юхима Самуїловича Горкуна – Павло, Сергій, Іван, Олексій, Федір та дочка Марія були учасниками національно-визвольної боротьби – вояками УПА. Марія Юхимівна була зв'язковою, мала велику надію, що повернеться її коханий Микола і в майбутньому заживуть щасливою парою. Так і до кінця життя не знала, що він загинув у 1942 р. у м. Астрахань, у таборі смерті.

(Продовження читайте у наступних номерах районки)

Василь ЧИЧА,
вчитель історії
Крилівської ЗШ